

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΑΣ ΦΙΛΙΑ ΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΚΥΠΕΛΛΟΥ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ 2006 ΣΤΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

Γκαλμπογκίνης Μιχάλης, M.Sc.στην “Ανθρώπινη απόδοση & Υγεία”, ΠΕ11 Φυσικής Αγωγής, galbog@panafonet.gr, 6944273973, μέλος της Π.Ο. του Κ.Π.Ε. Κισσάβου-Μαυροβουνίου.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ: Περιβάλλον, αθλητισμός, Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου 2006

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: Ανάλυση καινοτόμου έρευνας και ανασκόπηση βιβλιογραφίας

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το Παγκόσμιο Κύπελλο Ποδοσφαίρου που έγινε στη Γερμανία το 2006, ήταν η πρώτη διοργάνωση ποδοσφαίρου που εφαρμόστηκε ένα περιβαλλοντικό πρόγραμμα με φιλόδοξους στόχους. Περιλάμβανε μετρήσεις για την οικονομική χρήση του νερού, την μείωση των απορριμμάτων, την αύξηση της αποδοτικότητας της ενέργειας, τις βιώσιμες και φιλικές προς το περιβάλλον μεταφορές, και την κλιματική ουδετερότητα των συνεπειών αντισταθμιστικά στο παγκόσμιο περιβάλλον. Η επιτυχία του σχεδίου στηρίχθηκε στην εθελοντική συμμετοχή της Οργανωτικής Επιτροπής του Παγκοσμίου Κυπέλλου, των αρχών πόλεων που φιλοξενούσαν τους αγώνες, των αρχών διοίκησης των σταδίων και των εθνικών ομάδων ποδοσφαίρου που συμμετείχαν. Η οργανωτική επιτροπή των αγώνων σε συνεργασία με το Υπουργείο Περιβάλλοντος, ανέθεσαν σε μια επιτροπή επιστημόνων του Όκο-Institut και της WWF της Γερμανίας να σχεδιάσει ευρείας αποδοχής και φιλόδοξους περιβαλλοντικούς στόχους για το ΠΚ 2006. Τέθηκαν 16 στόχοι, με εμφανή επιτυχία στους 13.

ΣΚΟΠΟΣ

Να αναδειχθεί η σπουδαιότητα της ύπαρξης επιστημονικών περιβαλλοντικών προγραμμάτων σε μεγάλες αθλητικές διοργανώσεις.

ΜΕΘΟΔΟΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Το καλοκαίρι του 2001 η Οργανωτική Επιτροπή του Παγκοσμίου Κυπέλλου Ποδοσφαίρου 2006 αποφάσισε να εισάγει ένα ευρύ περιβαλλοντικό σχέδιο για το συγκεκριμένο αθλητικό γεγονός. Έτσι στην αρχή του 2002, δημιουργήθηκε μια ομάδα ερευνητών αποτελούμενη από επιστήμονες του “Όκο-Institut” και της WWF της Γερμανίας με σκοπό να σχεδιάσει ευρείς και φιλόδοξους περιβαλλοντικούς στόχους για το ΠΚ 2006. Το γερμανικό Υπουργείο Περιβάλλοντος υποστήριξε και παρακολούθησε την πρόοδο των εργασιών από την αρχή του εγχειρήματος, και η Γερμανική Εταιρεία Ανακύκλωσης χρηματοδότησε την προετοιμασία και την υλοποίηση του σχεδίου. Την άνοιξη του 2003, οι ερευνητές είχαν αναπτύξει φιλόδοξους και μετρήσιμους στόχους για τα απορρίμματα, την ενέργεια, τις μεταφορές και το νερό. Σε συνάρτηση δε, με την προστασία του κλίματος στο παγκόσμιο περιβάλλον, να έχει ουδέτερο αντίκτυπο όσον αφορά τις εκπομπές αερίων ρύπων που θα προέρχονταν από την Γερμανία. Η φιλόδοξη αυτή προσπάθεια, που ονομάστηκε ως Green Goal, υποστηρίχθηκε για την επιτυχή έκβασή της από το Σεπτέμβριο του 2005 και από το αντίστοιχο με περιβαλλοντικά σχέδια και προγράμματα τμήμα του Ο.Η.Ε. (UNEP). Ένα τόσο μεγάλο αθλητικό γεγονός όπως το ΠΚ 2006, με 64 αγώνες ποδοσφαίρου σε 12 διοργανώτριες πόλεις, ήταν μια πρόκληση όχι μόνο για τις συμμετέχουσες ομάδες, αλλά και για την προστασία του περιβάλλοντος ευρύτερα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Βασική προτεραιότητα του προγράμματος ήταν η προστασία του πόσιμου νερού και ο στόχος που τέθηκε ήταν η μείωση της κατανάλωσής του στα γήπεδα κατά 20%. Για την επιτυχία του εγχειρήματος στηρίχθηκαν κυρίως στην ευρύτερη χρήση του βρόχινου νερού. Κατασκευάστηκαν δεξαμενές συλλογής νερού, και τοποθετήθηκαν συστήματα φιλτραρίσματος του βρόχινου νερού ώστε να προωθήσουν έναν κοντινό φυσικό κύκλο του νερού. Εγκαταστάθηκαν ξηρά ουρητήρια ή τουαλέτες με είδη υγιεινής με οικονομικότερη χρήση νερού, ρυθμιστές-αισθητήρες ροής του νερού

και πλακοστρώθηκαν ανοιχτοί χώροι με πορώδεις πλάκες. Το αποτέλεσμα των συνολικών παρεμβάσεων έδειξαν μείωση των αναγκών σε πόσιμο νερό κατά 18%. Λαμβάνοντας υπόψη κι άλλα μέτρα προστασίας από καλύτερη διαχείριση του νερού, που είναι δύσκολο να προσεγγιστούν ποσοτικά, οι στόχοι που τέθηκαν ευρέως, επιτεύχθηκαν. Η επιπλέον κατανάλωση πόσιμου νερού για το ΠΚ 2006 θα αντισταθμιστεί από σχέδια οικονομικής χρήσης του νερού στις επόμενες δύο περιόδους της πρώτης κατηγορίας του γερμανικού πρωταθλήματος ποδοσφαίρου.

Για τα απορρίμματα, που είναι ο αντιληπτός ενδιάμεσος μεταξύ των περιβαλλοντικών στόχων και των εμπλεκόμενων θεατών, η χρήση όπου είναι δυνατόν προϊόντων χωρίς συσκευασία και η εφαρμογή συστημάτων πολλαπλής χρήσης, ήταν ο πυλώνας στήριξης του σχεδίου. Η εμφάνιση των επιστρεφόμενων γυάλινων ποτηριών για το σερβίρισμα ποτών για πρώτη φορά σε μεγάλο αθλητικό γεγονός, σημείωσε μεγάλη επιτυχία. Ξεχωριστή συλλογή σκουπιδιών προβλέφθηκε για να δώσει την υψηλότερη ανακυκλώσιμη ποιότητα. Επιπλέον, σταθμοί ενημέρωσης έξω από τα στάδια με μια εκστρατεία που έφερνε τον τίτλο “μπίτε σε ένα ρόλο”, παρακινούσαν σε τέτοιους στόχους, και πίνακες ανακοινώσεων πρόβαλλαν πληροφορίες για τα επαναχρησιμοποιούμενα ποτήρια και την ξεχωριστή συλλογή, διαχωρισμό και ανακύκλωση των απορριμμάτων. Καινοτόμες προτάσεις για την αποφυγή απορριμμάτων χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή του Διεθνούς Ραδιοτηλεοπτικού Κέντρου στο Μόναχο, μια έκταση 30.000 m² από ξύλο. Αυτό το ξύλο, μετά το τέλος του ΠΚ 2006 δεν μετατράπηκε σε απορρίμματα, αλλά χρησιμοποιήθηκε για την κατασκευή 60 κατοικιών. Καταγράφηκαν ποσοτικές μειώσεις πάνω από 17% και η εντύπωση κατά την διάρκεια των αγώνων ήταν γήπεδα πολύ καθαρά με λίγα σκουπίδια.

Όσον αφορά την ενέργεια, ο καθορισμός και η εκμετάλλευση μέσων προστασίας της, η βελτίωση της διαχείρισης του φωτός, η επανάκτηση θερμότητας και η περισσότερο αποδοτική πιθανώς παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας αποτελούσαν τους βασικότερους στόχους του προγράμματος και στα 12 στάδια του ΠΚ 2006. Όμως, παρά τις φιλότιμες προσπάθειες, μόνο σε κάποια στάδια που εμφάνισαν στιγμιαία πολύ καλά αποτελέσματα, ο στόχος της μείωσης κατά 20% της ενεργειακής κατανάλωσης, δεν επιτεύχθηκε. Το ποσοστό μείωσης ήταν 13%.

Αντίθετα, επιτεύχθηκε ένας δεύτερος στόχος που ήταν η προμήθεια ενέργειας όσο το δυνατόν σε μεγαλύτερο βαθμό από ανανεώσιμες πηγές. Συνολικά φωτοβολταϊκές κατασκευές με δυναμικότητα παραγωγής περισσότερων από 2.800 KWp εγκαταστάθηκαν, ικανές να παράγουν ετήσια 2,5 εκατομμύρια KWh ηλεκτρικής ενέργειας. Μια ποσότητα αρκετή να καλύψει μέσα στα επόμενα πέντε χρόνια τις συνολικές ανάγκες ηλεκτρικής ενέργειας που καταναλώθηκε στη διάρκεια του ΠΚ 2006. Επιπλέον, η δεύτερη σημαντική συνεισφορά στην επιτυχία των στόχων που τέθηκαν, ήταν η παραγωγή 13 εκατομμυρίων KWh ανανεώσιμης-“πράσινης” ενέργειας με τη βοήθεια της υδροδυναμικής (συνολικά περίπου 12,6 εκατομμυρίων KWh οι ανάγκες ενέργειας των σταδίων, της επιπλέον φιλοξενίας των θεατών, των διευκολύνσεων των ΜΜΕ καθώς και του Διεθνούς Ραδιοτηλεοπτικού Κέντρου).

Για τις μεταφορές επιπρόσθετα, που αποτελούσαν έναν από τους σπουδαιότερους τομείς του προγράμματος, στόχος ήταν η αύξηση κατά 50% του αριθμού των θεατών που θα χρησιμοποιήσουν τα δημόσια μέσα μεταφοράς για την μετακίνησή τους από και προς τα γήπεδα του ΠΚ 2006. Υπολογίστηκε ότι ταξιδέψανε με φιλικά προς το περιβάλλον μέσα μεταφοράς περίπου το 74% των επισκεπτών. Μόνο το 23% των επισκεπτών των γηπέδων χρησιμοποίησε το αυτοκίνητο. Οι λόγοι επιτυχίας του παραπάνω εγχειρήματος ήταν πάνω απ’ όλα η καλή σύνδεση των σταδίων με το δημόσιο δίκτυο μεταφορών, η ποιότητα των υπηρεσιών, οι μικρές χωρητικότητας χώροι στάθμευσης στα γήπεδα και ιδιαίτερα το “Συνδυασμένο Εισιτήριο” -“KombiTicket”- το οποίο εμφανίστηκε για πρώτη φορά σε διοργάνωση ΠΚ, κι έδινε το δικαίωμα στους κατόχους εισιτηρίων του να ταξιδέψουν δωρεάν με όλα τα δημόσια μέσα μεταφοράς την ημέρα των αγώνων στις πόλεις διεξαγωγής των αγώνων.

Ένας ακόμη στόχος για το τομέα των μεταφορών ήταν η μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από τις εκπομπές CO₂ κατά 20%. Στόχος που κατακτήθηκε (συνολικά λιγότεροι 19.000 τόνοι CO₂, μείωση 19%), και αποδόθηκε κυρίως στην ευρεία χρήση του γερμανικού σιδηρόδρομου, που σχεδίασε και προώθησε ειδικές προσφορές για να προσελκύσει όσο το δυνατόν περισσότερους επισκέπτες.

Τέλος, βασική επιδίωξη της Οργανωτικής Επιτροπής και των συνεργατών της ήταν το ΠΚ 2006 να έχει μια ουδέτερη επίδραση στο παγκόσμιο περιβάλλον, όσον αφορά την αυξημένη παραγωγή αέριων ρύπων. Όφειλε να είναι “κλιματικά ουδέτερο”. Ένα υπέρμετρα φιλόδοξο σχέδιο που επιτεύχθηκε με την εφαρμογή τριών προγραμμάτων προστασίας του παγκόσμιου κλίματος στην Ινδία και τη Νότιο Αφρική. Και τα τρία αυτά προγράμματα σχεδιάστηκαν και εφαρμόστηκαν με τις υψηλότερες προδιαγραφές και τα αυστηρότερα στάνταρς (Gold Standard”), τα οποία έχουν αναπτυχθεί από την WWF μαζί με άλλους οργανισμούς προστασίας του περιβάλλοντος. Συνολικά, περίπου 100.000 τόνοι CO₂ θα αντισταθμιστούνε τα επόμενα χρόνια μέσω των τριών αυτών παρεμβάσεων.

Για την επιτυχία των παραπάνω δράσεων, οι διοργανωτές προσπαθώντας να κερδίσουν την υποστήριξη μεγάλου μέρους του κοινού για την προστασία του περιβάλλοντος και την φιλική τους προς το περιβάλλον συμπεριφορά, χρησιμοποίησαν ένα επικοινωνιακό κανάλι με σχετική ιστοσελίδα για το περιβαλλοντικό πρόγραμμα του ΠΚ 2006, συνεντεύξεις τύπου, ειδικές εκδόσεις και δύο εκστρατείες προς το γερμανικό κοινό με τίτλο “Club 2006” και “Talents 2006”. Ένα μικρό φιλμ που προωθούσε την προστασία του περιβάλλοντος με χιουμοριστικό τρόπο, προβαλλόταν επίσης και στα 12 γήπεδα των αγώνων περίπου 30 λεπτά πριν την έναρξη της κάθε ποδοσφαιρικής αναμέτρησης.

Θεωρούμε λοιπόν ότι είναι αδιανόητο στην εποχή μας, που χαρακτηρίζεται για την ολοένα και πιο έντονη κοινωνική συμμετοχή σε θέματα πρόληψης των αρνητικών περιβαλλοντικών συνεπειών από τις ανθρώπινες δράσεις, να μην υπάρχει αντίστοιχο σχέδιο για τις μεγάλες τουλάχιστον (και πιθανώς για όλες) αθλητικές διοργανώσεις. Ένα περιβαλλοντικό σχέδιο που θα βρίσκει λύσεις και θα συμφιλιώνει το ποδόσφαιρο και το περιβάλλον σύμφωνα με την αρχή ότι **“αθλητισμός και περιβάλλον πάνε χέρι χέρι”**. Το παράδειγμα του Παγκοσμίου Κυπέλλου 2006 στη Γερμανία, με 3,4 εκατομμύρια επισκέπτες, έδειξε ότι η θέληση για επιτυχή εμπλοκή των κατάλληλων φορέων, σε συνδυασμό με την έγκαιρη και έγκυρη ανάλυση του προβλήματος, τον επιστημονικό σχεδιασμό, την ανάπτυξη δράσεων και την εθελοντική συμμετοχή των περισσότερων δυνατών κοινωνικών ομάδων που συμμετέχουν σ’ ένα αθλητικό γεγονός, μπορεί να επιφέρει θεαματικώς επιτυχή αποτελέσματα. Αυτό άλλωστε προτείνει κι ένα απόσπασμα του κώδικα για το Fair Play της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Ποδοσφαίρου: *“το ποδόσφαιρο έχει μια απίστευτη δύναμη, που μπορεί να κάνει τον κόσμο καλύτερο. Χρησιμοποιήστε αυτή τη δυναμική του για να προωθήσετε την ειρήνη, την ισότητα, την υγεία και την εκπαίδευση για όλους. Κάντε το παιχνίδι καλύτερο, δώστε το στον κόσμο και δημιουργήσετε ένα καλύτερο αύριο”*.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Awori Moody, 2005, *Remarks at the World Conference on Sport and the Environment (Nairobi, 9 November 2005)*, www.unep.org
- Falt Eric, 2005, *Contribution of Sport to Peace and Sustainable Development*, www.unep.org
- Gorgemans Andre, 2005, *Sports summit for the environment 2005*, www.unep.org
- Oben Theodore, 2005, *Sport and Environmental Awareness - Where do we go from here?“, Presentation at the VI World Conference on Sport and Environment.*
- Stahl H., Hochfeld, C., Schmied M., 2006, *Green Goal – the environmental concept for 2006 FIFA World Cup*, Organizing Committee (OC) 2006 FIFA World Cup, Frankfurt Main.
- United Nations Environment Programme, 2005, *Sport and the environment*, www.unep.org
- United Nations Environment Programme, 2005, *Sport, Peace and Environment*, Closing remarks by UNEP Deputy Executive Director at the 6th World Conference on Sport and Environment (Nairobi, 11 November 2005), www.unep.org
- United Nations Environment Programme, 2005, *Sports for development and piece: Towards achieving the Millennium Development Goals*, Report from the United Nations Inter-Agency Task Force on Sport for Development and Piece, www.unep.org